
VLÁDNÍ BOJ PROTI PANDEMII: PŘEHLED OPATŘENÍ VYDANÝCH V SOUVISLOSTI S PANDEMIÍ ONEMOCNĚNÍ COVID-19 V ČESKU V LETECH 2020 A 2021

Jitka Slabá¹⁾

THE GOVERNMENT'S RESPONSE TO THE PANDEMIC: AN OVERVIEW OF MEASURES RELATED TO THE COVID-19 PANDEMIC IN THE CZECH REPUBLIC IN 2020 AND 2021

Abstract

The COVID-19 pandemic has been reported in the demographic literature primarily with concern to the increase in mortality rates. Most countries, including the Czechia, have sought to prevent an increase in mortality rates through the introduction of measures to prevent (or at least mitigate) the spread of the disease across their populations. This report presents an overview of measures introduced by the Czech government during 2020 and 2021. It addresses specifically those measures that acted to restrict the free movement of persons, the imposition of respiratory protection precautions, the restriction of the operation of retail outlets, services and schools and measures that applied to employees and employers. It presents, inter alia, a chronology of the availability of vaccines and defines particular periods of the pandemic based on the severity of the measures imposed. Briefly, it defines four levels of restrictions, the highest of which restricted the operation of companies via the imposition of government measures in the period 27 February to 11 April 2021. The years 2020 and 2021 are divided into a total of 13 periods that were characterised by various degrees of restriction. These periods are illustrated in the conclusion of the report in the context of the development of pandemic indicators (the numbers of tested, vaccinated, infected, hospitalised and deceased persons). Government measures, together with changes in the intensity of the mortality rate, need to be taken into account in the study of other demographic processes since the government-imposed restrictions may well have exerted a direct effect on the intensity of marriages, divorces and migration, and thus indirectly on fertility levels.

Keywords: COVID-19, government measures, Czechia

Demografie, 2022, **64(2): 175–196**

DOI: <https://doi.org/10.54694/dem.0303>

1) Přírodovědecká fakulta UK v Praze, kontakt: jitka.slaba@natur.cuni.cz.

1 ÚVOD

Koncem roku 2019 bylo na území Čínské lidové republiky zaznamenáno šíření virového onemocnění, které bylo svým charakterem podobné zápalu plic. Světová zdravotnická organizace (WHO) oficiálně vyhlásila 8. prosince 2019 za počáteční den pandemie onemocnění covid-19 (WHO, 2020). Tento den bylo v čínském městě Wu-chan potvrzeno prvních 41 případů nákazy. Dle dosavadního výzkumu je však možné, že k prvnímu onemocnění došlo již v měsíci listopadu či hned na počátku prosince, přičemž tato onemocnění neměla přímou vazbu k wu-chanské tržnici, která je převážně spojována s počátkem nákazy (Allam, 2020a; Huang, 2020).

Poslední den roku 2019 informuje o novém viru s neznámým původem WHO a 11. ledna 2020 je potvrzeno první úmrtí na toto onemocnění (Allam, 2020a). Ve dnech 13. a 16. ledna 2020 byla zaznamenána první nákaza mimo území Číny, a to na Tchaj-wanu a v Japonsku (Allam, 2020a). Vzhledem k nárůstu počtu potvrzených nálezů na území Číny, která byla převážně koncentrována ve městě Wu-chan, bylo město dne 23. ledna 2020 uzavřeno jak pro příjezd, tak pro výjezd obyvatelstva (Allam, 2020b). V následujících dnech byla tato opatření rozšířena i na další čínská města.

Dne 24. ledna 2020 byl potvrzen přenos nákazy do Evropy. Prvním případem nákazy v Evropě (ve Francii) byla osoba čínské národnosti, která se dva dny před tím vrátila z Číny, kde mimo jiné navštívila i město Wu-chan. Dalšími dvěma nakaženými byli příbuzní této osoby (CNBC, 2020). 29. ledna 2020 dochází k prvním omezením v letecké dopravě a některé země (mezi nimi i Německo, Francie a Velká Británie) přestávají přijímat lety z Číny. Dne 31. ledna 2020 byla první nákaza prokázána i na území Itálie, a to u dvou čínských turistů, jež byli na návštěvě Říma (Allam, 2020b).

V návaznosti na šíření nákazy v Evropě se dne 13. února 2020 v Bruselu sešli ministři zdravotnictví

států Evropské unie za účelem zlepšit prevenci šíření onemocnění v Evropě (Allam, 2020b). Ohniskem nákazy v Evropě se v průběhu února stávají provincie severní Itálie (Gatto et al., 2020) a tak je ve vybraných Italských městech v Lombardii a Benátsku vyhlášeno 22. února 2020 první vládní opatření, tzv. lockdown (Ren, 2020). Posléze, 8. března 2020, je lockdown rozšířen na území celé Lombardie a vybrané provincie severní Itálie. Následujícího dne, 9. března 2020, pak italská vláda vyhláší celonárodní lockdown, který omezuje venkovní volnočasové aktivity obyvatelstva. Dne 21. března 2020 jsou opatření ještě zpřísněna a je uzavřen provoz všech zbytných služeb a odvětví (Ren, 2020).

Na území České republiky byly první tři případy nákazy zaregistrovány 1. března 2020. Dne 12. března 2020 (kdy počet nakažených činil 117 osob, z čehož 3 osoby byly hospitalizovány) byl vyhlášen první celorepublikový lockdown. Dne 22. března 2020 pak bylo zaznamenáno první úmrtí na území České republiky, které bylo přisouzeno na vrub pandemie onemocnění covid-19 (Komenda et al., 2022).

Dominantním demografickým procesem studovaným v souvislosti s onemocněním covid-19 je úmrtnost. Tento proces je kauzálně provázán s šířením onemocněním a vládní opatření jsou mediátorem, který by měl tyto dopady mírnit. Nicméně platná vládní opatření přijatá v rámci boje proti pandemii následně ovlivňují každodenní život celé populace, a to nejen na úrovni zdraví fyzického, ale i mentálního (Winkler et al., 2020). V neposlední řadě pak zasáhla do sociálního života jedinců a mohla mít za následek i nárůst ekonomické nejistoty.

Následující text představuje základní přehled přijatých opatření v rámci boje proti šíření onemocnění covid-19. Výstupy jsou výsledkem analýzy dokumentů z veřejně dostupných zdrojů vlády České republiky (vládní usnesení související s bojem proti epidemii²⁾) a Ministerstva zdravotnictví (Aktuální mimořádná a ochranná opatření ke covid-19³⁾)

2) Dostupné on-line zde: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-180608/>.

3) Dostupné on-line zde: <https://www.mzcr.cz/category/uredni-deska/rozhodnuti-ministerstva-zdravotnictvi/aktualni-mimoradna-a-ochranna-opatreni-ke-covid-19/>.

a analýzy veřejně dostupných dat publikovaných na stránkách Ministerstva zdravotnictví⁴⁾5).

Text je členěn dle hlavních skupin přijímaných opatření (omezení volného pohybu osob, povinnost ochrany dýchacích cest, omezení provozu maloobchodu, pohostinství a ostatních služeb, omezení provozu škol a opatření vztahující se na zaměstnavatele, zaměstnance a OSVČ) a na jejich základě následně vymezuje dílčí období v letech 2020 a 2021 s ohledem na přísnost platných restrikcí. V závěru pro tato vymezená období představuje průměrné hodnoty pandemických ukazatelů, jakými je vedle počtu zemřelých a nakažených i počet hospitalizovaných či aplikovaných očkování a použitých testů.

Vzhledem k rozsáhlému celospolečenskému dopadu prvních dvou let trvání pandemie covid-19 na území Česka je tento přehled nezbytným východiskem při studiu jednotlivých demografických procesů. Jeho hlavním cílem je poskytnout oporu pro jejich další studium prostřednictvím přehledu platných opatření ve vybraných oblastech života, tak aby bylo možné vysvětlit případné proměny v sezonnosti jednotlivých procesů.

2 PŘEHLED LEGISLATIVNÍCH OPATŘENÍ A PROMĚNY NA POSTU MINISTRA ZDRAVOTNICTVÍ V ROCE 2020 A 2021

Tato část představuje základní legislativní zarámování platných opatření pro boj proti šíření onemocnění covid-19 na území Česka. Pozornost je zde zaměřena na platnost nouzových stavů na území České republiky a na schválení tzv. pandemického zákona. Vyhlášení nouzového stavu je v kompetenci vlády ČR. Po většinu studovaného období byla vláda tvořena koalici politických uskupení ANO a ČSSD s předsedou vlády Andrejem Babišem. Tato vláda byla na základě parlamentních voleb z října 2021 nahrazena nově sestavenou vládou koalic SPOLU (ODS, TOP09, KDU-ČSL) a PirSTAN (Piráti a Starostové), která se úřadu ujala 17. prosince 2021. Vedle předsedy vlády sehrál v průběhu pandemie podstatnou roli i mi-

nistr zdravotnictví. Na tomto postu se v dosavadním průběhu pandemie vystříдалo celkem pět osob (tab. 1).

Od počátku roku 2020 do vyhlášení prvního nouzového stavu dochází k dílčím záznamům onemocnění na území Česka. Prvním údajem v covidové statistice Česka je záznam o prvním PCR testování ze dne 27. ledna 2020. Dne 2. února přiletěla do Česka pětice Čechů, kteří byli evakuováni z Číny a nastoupili do 14 denní karantény v Nemocnici na Bulovce (*iHned*, 2020a). U žádného z evakuovaných nebyla potvrzena nákaza (*iHned*, 2020b).

První případ onemocnění covid-19 byl v Česku potvrzen 1. března 2020. Mezi prvními třemi nakaženými byly dvě osoby, které se vrátily z dovolené v Benátkách a Američanka studující v Miláně, která byla v Praze jako turistka (*iHned*, 2020c). Od 9. března 2020 byly zavedeny kontroly příjíždějících na hraničních přechodech. Ke středě 11. března 2020 bylo v Česku evidováno 95 osob s prokázaným onemocněním. Tento den lze označit jako počátek zavádění bezprecedentních omezení ze strany státu neboť došlo ke zrušení prezenční výuky ve školách a k zákazu konání hromadných akcí za přítomnosti 100 osob a více. Následující den (12. března 2020) byl vyhlášen nouzový stav a hromadné akce byly omezeny již od dvaceti osob. V pátek 13. března byla zavedena povinná 14 denní karanténa po návratu ze zahraničí, zrušena dálková doprava a od půlnoci došlo k uzavření státních hranic. Od soboty 16. března pak bylo vyhlášeno uzavření obchodů a služeb. Desátý den po vyhlášení prvního nouzového stavu bylo zaznamenáno první úmrtí v souvislosti s onemocněním covid-19 na území Česka. Dne 22. března zemřel 95letý muž, který byl od 18. března hospitalizován v Nemocnici na Bulovce (*iHned*, 2020d).

V roce 2020 a 2021 bylo na území ČR celkem vyhlášeno pět nouzových stavů (tab. 1). První nouzový stav byl vyhlášen v souvislosti s prvními případy nákazy v Česku a trval od poloviny března do poloviny května 2020. Druhé souvislé období nouzového stavu trvalo od října 2020 do poloviny dubna 2021, přičemž

4) COVID-19 v ČR: Otevřené datové sady a sady ke stažení. Dostupné on-line zde: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/api/v2/covid-19>.

5) Denní přehled dat k očkování proti covid-19 k 16. 2. 2022. Dostupné on-line zde: <https://www.mzcr.cz/tiskove-centrum-mz/denni-prehled-dat-k-ockovani-proti-covid-19-k-16-2-2022/>.

z legislativního hlediska šlo o tři různé nouzové stavy. Poslední nouzový stav byl vyhlášen koncem listopadu 2021 a byl po 30 dnech ukončen. Především první dva

nouzové stavy byly z hlediska veřejnosti méně předvídatelné, neboť často docházelo na poslední chvíli k jejich prodloužení.

Tab. 1: Přehled ministrů zdravotnictví a vyhlášených nouzových stavů v roce 2020 a 2021

Overview of Ministers of Health and the declaration of states of emergency in 2020 and 2022

Datace Date Rok a měsíc Year and month	Ministr zdravotnictví Minister of Health	Premiér Prime minister	Nouzový stav / State of emergency											
			Pořadí Order	Počátek účinnosti Date of effectiveness	Prodloužení dne Day of extension	Původní termín ukončení Initial end date	Skutečné ukončení Actual end date							
2020	I	Adam Vojtěch (13. 12. 2017– 21. 09. 2020)	Andrej Babiš	1	12. 03. 2020	08. 04. 2020 30. 04. 2020	10. 04. 2020 30. 04. 2020 17. 05. 2020	17. 05. 2020						
	II													
	III													
	IV													
	V													
	VI													
	VII													
	VIII													
	IX								Roman Prymula (21. 09. 2020– 29. 10. 2020)	2	05. 10. 2020	30. 10. 2020 20. 11. 2020 10. 12. 2020 23. 12. 2020	03. 11. 2020 20. 11. 2020 12. 12. 2020 23. 12. 2020 22. 01. 2021	
	X													
	XI													
	XII													
2021	I	Jan Blatný (29. 10. 2020– 07. 04. 2021)	Andrej Babiš	3	15. 02. 2021	22. 01. 2021	14. 02. 2021	14. 02. 2021						
	II													
	III								Petr Arenberger (07. 04. 2021– 26. 5. 2021)	4	27. 02. 2021	28. 02. 2021 28. 03. 2021 26. 03. 2021	11. 04. 2021	
	IV													
	V													
	VI													
	VII								Adam Vojtěch (26. 05. 2021– 17. 12. 2021)	5	26. 11. 2021	25. 12. 2021		
	VIII													
	IX													
	X													
	XI								Vlastimil Válek (17. 12. 2021 –)	Petr Fiala				25. 12. 2021
	XII													

Zdroj: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; vlastní zpracování.

Source: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; Author's own research.

Vyhlášení nouzového stavu je umožněno ústavním zákonem o bezpečnosti České republiky (*Horák a kol.* 2021; Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.), v rámci nouzového stavu je pak možné přijímat ve zrychleném řízení i krizová opatření, která by měla umožňovat rychlejší a efektivnější zvládnutí situace. Vyhlášení nouzového stavu je v kompetenci předsedy vlády, přičemž jeho rozhodnutí je následně do 24 hodin vládou schváleno či zrušeno. Po schválení vládou je následně rozhodnutí oznámeno Poslanecké sněmovně, která může rozhodnutí zrušit. Nouzový stav lze dle ústavního zákona vyhlásit nejdéle na dobu 30 dnů. Následné prodloužení trvání nouzového stavu je nutné nechat odsouhlasit Poslaneckou sněmovnou. V rámci ústavního zákona lze tedy pozorovat hlavní příčinu nejednoznačné předvídatelnosti trvání nouzového stavu a jeho prodloužování na poslední chvíli. Nejzřetelněji se to projevilo na předpokládaném ukončení nouzového stavu v polovině února 2021, kdy ve čtvrtek 11. února Poslanecká sněmovna nepodpořila vládní návrh o prodloužení nouzového stavu a ten měl tak být v neděli 14. února 2021 ukončen. V průběhu víkendu však hejtmané všech 14 krajů požádali vládu o vyhlášení nouzového stavu na dalších 14 dní a vláda jejich požadavku vyhověla. Při projednání, zda bude tento nově vyhlášený (třetí) nouzový stav prodloužen byl v poslanecké sněmovně odsouhlasen požadavek, aby byl třetí nouzový stav ukončen. Od 1. března 2021 byl vyhlášen čtvrtý nouzový stav, který byl, s ohledem na přísnost opatření, širokou veřejností a médií označován jako tvrdý lockdown a k jeho ukončení došlo v polovině dubna 2021.

Příčinou neshod o prodloužení třetího nouzového stavu bylo vstoupení v účinnost 27. února 2021 takzvaného pandemického zákona (Zákon č. 94/2021 Sb.). Hlavním cílem tohoto zákona bylo umožnit zvládnutí pandemie onemocnění covid-19 i po skončení nouzového stavu, a to prostřednictvím stavu pandemické pohotovosti, kdy bude Ministerstvo zdravotnictví mít možnost (na základě zákona o veřejném zdraví) omezit provoz služeb a škol, nařídít používání ochranných prostředků a povinnost testování zaměstnanců. Naopak prostřednictvím pandemického zákona není možné omezit volný pohyb osob a nařídít pracovní povinnost, což lze vyhodnotit jako hlavní příčinu, proč byl následně, i přes platnost pandemického zákona, vyhlášen čtvrtý nouzový stav.

Lze konstatovat, že zavedením prvního nouzového stavu došlo ke skokovému omezení každodenního života. Následně květnové (2020) zmírnění platných opatření pak bylo ošetřeno plánem rozvolňování na základě epidemiologické situace. Na podzim roku 2020 se pak vláda snažila předejít nepředvídatelným změnám v opatřeních prostřednictvím systému PES (protiepidemický systém), který byl zaveden k 5. říjnu 2020 a určoval, za jakých epidemiologických charakteristik budou platná různě striktní opatření. Na počátku roku 2021 došlo ke změně metodiky PES a k 17. říjnu 2021 přestaly být ukazatele vztažené k systému PES publikovány.

3 PŘEHLED DÍLČÍCH OPATŘENÍ

Následující sekce se věnuje opatřením zavedeným v souvislosti se snahou zamezit šíření onemocnění covid-19, která měla dopad na různé složky každodenního života. Konkrétně se zaměřuje na omezení volného pohybu osob, omezení provozu maloobchodu, služeb a školských zařízení. Dále jsou zde stručně uvedena nařízení vztahující se na zaměstnavatele a zaměstnance, k testování a očkování.

3.1 Omezení volného pohybu osob

K opatřením omezujícím volný pohyb osob je možné přistoupit pouze v případě platnosti nouzového stavu. První omezení volného pohybu vstoupilo v účinnost dne 16. března 2020 a výjimkami z tohoto omezení byly mimo jiné cesty za výkonem povolání či cesty nezbytné, které zahrnovaly kupříkladu nákupy či péči o blízké osoby, případně bezodkladné návštěvy lékařů a zdravotnických zařízení. Tato opatření byla spolu s nouzovým stavem prodloužována a skončila k 17. květnu 2020 (tab. 2).

Druhé období omezení volného pohybu osob začalo v říjnu roku 2020. V průběhu tohoto omezení platily obdobné výjimky jako na jaře téhož roku, zároveň ale došlo k zákazu volného pohybu mimo místo bydliště v pozdních večerních a nočních hodinách. Jednou z výjimek byla možnost venčení psů ve vzdálenosti 500 metrů od bydliště. Na veřejných místech se s výjimkou osob z jedné domácnosti mohly shlukovat maximálně dvě osoby. V případě mírného rozvolnění docházelo k posunutí času zákazu vycházení až od 23:00 a bylo povoleno shlukování šesti osob na veřejnosti (tab. 2).

Vedle toho můžeme sledovat tři výjimečné situace s ohledem na regionální omezení volného pohybu. Na jaře roku 2020 byly na dva týdny uzavřeny obce Uničov, Litovel, Červenka a Kynice, a to prostřednictvím opatření obecné povahy vydaných příslušnými krajskými hygienickými stanicemi (KHS Olomouc 2020; KHS Vysočina 2020).

Druhým významným regionálním opatřením bylo uzavření okresů Cheb, Sokolov a Trutnov v únoru 2021, na které od března 2021 navazovalo uzavření hranic okresů na území celé republiky. Omezení pohybu přes hranice okresu bylo ukončeno až s koncem nouzového stavu ke dni 11. dubna 2021.

Tab. 2: Účinnost opatření omezujících volný pohyb osob na celém území ČR a v regionech

Effectiveness of measures restricting the free movement of persons throughout the whole of the Czech Republic and in regions

Počátek účinnosti <i>Date of effectiveness</i>	Prodloužení dne <i>Day of extension</i>	Původní termín ukončení (skutečný termín tučně) <i>Initial end data (Actual end date in bold)</i>	Regionální specifikace <i>Regional specification</i>	Časová specifikace a omezení shlukování na veřejnosti <i>Time specifications and restrictions on gathering in public</i>
16. 03. 2020	24. 03. 2020 01. 04. 2020 07. 06. 2020	24. 03. 2020 01. 04. 2020 11. 04. 2020 do konce NS (17. 05. 2020)	16. až 29. 03. 2020 regionální uzavírka obcí Litovel, Uničov, Červenka a Kynice / <i>Municipal closures: Litovel, Uničov, Červenka, Kynice</i>	
22. 10. 2020	28. 10. 2020 04. 11. 2020 20. 11. 2020 23. 11. 2020 10. 12. 2020 24. 12. 2020 27. 12. 2020 11. 01. 2021 23. 01. 2021 12. 02. 2021 15. 02. 2021 01. 03. 2021 22. 03. 2021 27. 03. 2021	03. 11. 2020 20. 11. 2020 22. 11. 2020 12. 12. 2020 23. 12. 2020 (do konce NS) 26. 12. 2020 10. 01. 2021 22. 01. 2021 14. 02. 2021 14. 02. 2021 28. 02. 2021 21. 03. 2021 28. 03. 2021 11. 04. 2021	Uzavírka okresů Cheb, Sokolov a Trutnov; nejprve od 12. 02. 2021 do 14. 02. 2021, následně prodlouženo do 28. 02. 2021 / <i>Districts closures: Cheb, Sokolov and Trutnov; initially from 12 February 2021 to 14 February 2021; subsequently prolonged until 28 February 2021</i> Omezení pohybu na úrovni okresů / <i>District boundary closures</i>	zákaz vycházení mezi 21:00 a 4:59; na veřejně přístupných místech max. 2 osoby / <i>curfew between 21:00 and 4:59; maximum gathering of two persons</i> zákaz vycházení mezi 23:00 a 4:59; na veřejně přístupných místech max. 6 osob / <i>curfew between 23:00 and 4:59; maximum gathering of six persons</i> zákaz vycházení mezi 21:00 a 4:59; na veřejně přístupných místech max. 2 osoby / <i>curfew between 21:00 and 4:59; maximum gathering of two persons</i>

Zdroj: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; vlastní zpracování.

Source: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; Author's own research.

3.2 Ochrana dýchacích cest

Nařízení povinnosti ochrany dýchacích cest je v kompetenci Ministerstva zdravotnictví České republiky a první mimořádné opatření o ochraně dýchacích cest je datováno k 18. březnu 2020 (tab. 3), které nařizovalo ochranu dýchacích cest všude mimo bydliště, přičemž v úvahu připadalo použití téměř čehokoliv (respirátor, rouška, ústenka, šátek, šál nebo jiné prostředky, které brání šíření kapének), a to především z důvodu nízké dostupnosti roušek a respirátorů, které mělo v Česku za následek vlnu domácího šíření roušek (Buščíková – Baboš, 2020). Dne 30. března 2020 došlo k udělení prvních výjimek z nošení ochrany dýchacích cest, a to pro děti do dvou let a pro řidiče motorových vozidel, kteří cestují sami v uzavřeném vozidle. Dne 9. dubna 2020 pak byla výjimka rozšířena i pro řidiče veřejné dopravy, kteří sedí v uzavřené kabině, a pro osoby se závažnými poruchami autistického spektra. Následně pak byly tyto výjimky postupně rozšiřovány na děti ve školních zařízeních, osoby s kognitivní poruchou, osoby při provádění autorského díla, či dokonce na zaměstnance sdílející jednu kancelář.

Od 25. května 2020 pak došlo k všeobecnému rozvolnění tohoto opatření (tab. 3) a povinnost nosit ochranu dýchacích cest přetrvávala jen ve vnitřních prostorech mimo bydliště (či ubytování), ve veřejné

dopravě a na rušných venkovních místech, která jsou povětšinou definována nepřítomností další osoby v dosahu dvou metrů (později 1,5 metru) s výjimkou členů domácnosti. Od 1. července 2020 byla povinnost ochrany dýchacích cest zrušena téměř úplně (přetrvávala jen ve zdravotnických zařízeních a v lékárnách). V průběhu července a srpna roku 2020 byla přijata opatření ze strany pražských hygieniků, která nařizovala nošení ochrany dýchacích cest v metru a doporučovala jej v povrchové dopravě.

S příchodem podzimu byla povinnost nosit ochranu dýchacích cest opětovně zavedena. Od 1. září 2020 byla nejprve povinná ve vnitřních prostorech veřejně přístupných míst (prodejny, volební místnosti, úřady, aj.) a ve veřejné dopravě. Od 21. října 2020 pak byla opatření opětovně zpřísněna a byla opět zavedena povinnost nosit ochranu dýchacích cest i na všech veřejně přístupných místech. Od 22. února 2021 pak došlo ke zpřísnění opatření, kdy k ochraně dýchacích cest nemohl nadále sloužit jakýkoliv prostředek, ale pouze respirátor či obdobný prostředek s filtrační účinností minimálně 95 % (např. FFP2/KN 95). Od 1. července 2021 je zrušena povinnost ochrany dýchacích cest na veřejně přístupných místech (s výjimkou hromadných akcí), přičemž do konce roku 2021 již nebyla tato povinnost znovuzavedena (tab. 3).

Tab. 3: Zjednodušený přehled platných opatření na celém území Česka nařizujících ochranu dýchacích cest

Simplified overview of respiratory protection measures in force throughout Czechia

Od / From	Do / To	Povinnost nosit ochranu dýchacích cest <i>Mask obligations</i>	Všude mimo bydliště <i>Everywhere outside home</i>	Ve vnitřních prostorech mimo bydliště <i>Indoors</i>	Ve veřejné dopravě <i>On public transport</i>	Venku na rušných místech <i>In crowded places</i>
18. 03. 2020	24. 05. 2020	jakoukoliv / any	X	X	X	X
25. 05. 2020	18. 06. 2020	jakoukoliv / any		X	X	X
19. 06. 2020	30. 06. 2020	jakoukoliv / any		X	X	
01. 07. 2020	31. 08. 2020	bez povinnosti <i>no obligation</i>				
01. 09. 2020	20. 10. 2020	jakoukoliv / any		X	X	
21. 10. 2020	21. 02. 2021	jakoukoliv / any		X	X	X
22. 02. 2021	30. 06. 2021	FFP2/KN95		X	X	X
01. 07. 2021	koncem roku 2021 stále v platnosti <i>still valid at the end of 2021</i>	FFP2/KN95		X	X	

Zdroj: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; vlastní zpracování.

Source: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; Author's own research.

3.3 Provoz maloobchodu, pohostinství a ostatních služeb

V následující části je nejprve věnována pozornost obecným nařízením omezujícím a zakazujícím provoz maloobchodu a služeb. Následně jsou představena opatření týkající se ubytovacích služeb, stravovacích služeb a provozu sportovišť.

Omezení provozu maloobchodu a služeb bylo v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19 poprvé zavedeno 14. března 2020. Zákaz maloobchodního prodeje a prodeje služeb byl ukončen až 10. května 2020 (tab. 4). Velmi záhy po prvním vyhlášení zákazu byly do příslušejících opatření zařazovány výjimky. V průběhu měsíce března se tak zákaz již nevztahoval na potraviny, drogistické zboží, servisní část sektoru auto-moto (pohonné hmoty, opravy vozidel, odtahy či náhradní díly), paliva, lékárny, noviny, tabák, prodejny optických pomůcek, prádelny a čistírny, zásilkové služby, lázeňské služby alespoň částečně hrazené pojišťovnou, pohřební služby, květinářství, stavební a geologické služby, galanterie a textilní zboží, realitní zprostředkování, či daňové a účetní služby.

V průběhu měsíce dubna 2020 pak byl mezi výjimky zařazen i prodej a servis jízdních kol, prodej aut a řemeslné služby. U řemeslných služeb byla však výjimka z výjimky a zákaz nadále platil pro obory, kde dochází ke kontaktu s povrchem těla zákazníka, jakými je kadeřnictví, holičství, pedikúra nebo manikúra.

V průběhu říjnového zákazu pak mezi výjimky přibýly i prodejny domácích potřeb, sběr surovin, kameníci a poskytovatelé pietních služeb. V listopadu 2020 se dostupnost služeb rozšířila i na prodej zbraní a střeliva a stříhání psů a koček. V lednu 2021 výjimku obdržela papírnictví, prodejny dětského oblečení a obuvi, taxislužby a provozovny péče o děti do tří let. V únoru 2021 byli mezi výjimky zařazeni i poskytovatelé psychodiagnostických vyšetření.

Prodej potravin byl vždy zařazen mezi výjimky, na které se nevztahoval zákaz provozu. Nicméně zde byla v průběhu roku 2020 dvě podstatná opatření, která měla za cíl omezit šíření onemocnění covid-19. Tím prvním bylo vymezení prodejní doby pro seniory. Toto opatření vstoupilo v účinnost 18. března 2020, kdy prodejny potravin, hygienického zboží a jiného drogistického zboží měly být v čase od 10:00 do 12:00 přístupny jen pro osoby ve věku 65 let a starší. Následující den došlo ke změně vymezených hodin na čas mezi 7:00 a 9:00 a rozšířil se okruh osob, které mohly v těchto časech prodejny navštívit (osoby ve věku 65 let starší, držitelé ZTP/P ve věku 50 let a starší, osoby poskytující pečovatelskou službu). Dne 25. března 2020 opět došlo k úpravě vymezených hodin na čas mezi 8:00 a 10:00. Ta zůstala v platnosti až do 26. května 2020, kdy bylo toto opatření ministerstvem zdravotnictví zcela zrušeno. Druhým opatřením ovlivňujícím provoz maloobchodního prodeje,

Tab. 4: Omezení provozu maloobchodu a služeb

Restriction of retails operations and services

Od / From	Do / To	Míra omezení / Level of restriction
14. 03. 2020	10. 05. 2020	Zákaz prodeje s výjimkami / Prohibited with exceptions
11. 05. 2020	21. 10. 2020	Povinná opatření v rámci provozovny / Obligatory measures
22. 10. 2020	02. 12. 2020	Zákaz prodeje s výjimkami / Prohibited with exceptions
03. 12. 2020	26. 12. 2020	Povinná opatření v rámci provozovny / Obligatory measures
27. 12. 2020	02. 05. 2021	Zákaz prodeje s výjimkami / Prohibited with exceptions
03. 05. 2021	09. 05. 2021	Omezení prodeje / Limited services
10. 05. 2021	koncem roku 2021 stále v platnosti / still valid at the end of 2021	Povinná opatření v rámci provozovny / Obligatory measures

Zdroj: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; vlastní zpracování.

Source: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; Author's own research.

a tedy i prodejny potravin, bylo omezení provozní doby. To platilo od 28. října 2020 do 3. prosince 2020, kdy byl zakázán nedělní prodej. Přičemž od 28. října do 17. listopadu musely provozovny zavírat nejpozději ve 20:00, do 22. listopadu pak nejpozději ve 21:00 a následně nejpozději ve 23:00.

Omezení poskytování ubytovacích služeb započalo od 16. března 2020 a s výjimkami (tab. 5) trvalo

až do 24. května 2020. Následujících pět měsíců pak bylo možné poskytovat ubytovací služby za dodržení hygienických opatření stanovených Ministerstvem zdravotnictví. Poté došlo opět k zákazu poskytování ubytovacích služeb v termínu od 22. října 2020 do 2. prosince 2020 a v termínu od 18. prosince 2020 do 30. května 2021. Mezi výjimky se řadí i poskytování ubytování osobám, jež cestují z důvodu výkonu povov-

Tab. 5: Omezení poskytování ubytovacích služeb

Restriction of accommodation services

Od / From	Do / To	Míra omezení Level of restriction	Výjimky; menší omezení / Exceptions and minor restrictions
16. 03. 2020	24. 05. 2020	Zákaz prodeje ubytovacích služeb s výjimkami <i>Prohibited with exceptions</i>	(1) osoby poskytující ubytování v ubytovnách / <i>persons who provide hostels accommodation</i> , (2) lázeňská zařízení / <i>spa facilities</i> , (3) školská ubytovací zařízení / <i>school accommodation facilities</i> , (4) cizinci s pracovním povolením / <i>foreigners with a work permit</i> , (5) cizinci po dobu než opouští území ČR / <i>foreigners for a period of leaving the Czech Republic</i> od 27. 03. 2020 pro (6) osoby s nařízenou karanténou / <i>from 27 March 2020 (6) for persons with imposed quarantine</i> od 20. 04. 2020 pro (7) osoby ohrožené domácím násilím / <i>from 20 April 2020 (7) for persons at risk of domestic abuse</i>
25. 05. 2020	21. 10. 2020	Umožněno poskytování služeb <i>Allowed under specific conditions</i>	za dodržení hygienických opatření z nařízení Ministerstva zdravotnictví <i>for compliance with public health measures introduced by the Ministry of Health</i>
22. 10. 2020	02. 12. 2020	Zákaz prodeje ubytovacích služeb s výjimkami <i>Prohibited with exceptions</i>	(4), (5), (6b) osoby s nařízenou karanténou či izolací / <i>persons with imposed quarantine or isolation</i> , (8) osoby ubytovávající se za účelem výkonu povolání / <i>persons for the purpose of conducting a profession</i> , (9) osoby s nařízenou pracovní povinností / <i>persons with imposed work responsibilities</i> , (10) osoby, jejichž ubytování je sjednáno státem / <i>persons whose accommodation is organised by the state</i> , (11) dokončení pobytu osob, jež zahájily ubytování před účinností usnesení / <i>the completion of the residence of persons who commenced their accommodation before the resolution came into effect</i>
03. 12. 2020	17. 12. 2020	Umožněno poskytování služeb <i>Allowed under specific conditions</i>	za dodržení hygienických opatření z nařízení Ministerstva zdravotnictví <i>for compliance with public health measures introduced by the Ministry of Health</i>
18. 12. 2020	30. 05. 2021	Zákaz prodeje ubytovacích služeb s výjimkami + povinnost bezinfekčnosti <i>Prohibited with exceptions + obligation of non-infection</i>	(4), (5), (6b), (8), (9), (10), (11), od 14. 02. 2021 pro (12) osoby, jež cestují za účelem, aby jim byly poskytnuty zdravotní služby / <i>from 14 February 2021 for (12) persons travelling for the purpose of receiving health services</i> , od 03. 05. 2021 pro (13) osoby v bytové nouzi / <i>from 3 May 2021, (13) persons in housing need</i> , od 30. 01. 2021 pro bod (8) osoby s potvrzením od zaměstnavatele / <i>from 30 January 2021 (8) persons with confirmation from the employer</i>
31. 05. 2020	ke 31. 12. 2021 stále v platnosti	Umožněno poskytování služeb + povinnost bezinfekčnosti <i>Allowed under specific conditions + obligation of non-infection</i>	

Pozn.: Čísla v závorkách označují jednotlivé výjimky. V případě, že se ve vymezených obdobích výjimky opakují, jsou při dalším výskytu uvedena již jen jejich číselná označení.

Note: The numbers in brackets indicate exceptions. In the case of reoccurring exceptions within the defined periods, only numerical indications are provided for subsequent occurrences.

Zdroj: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; vlastní zpracování.

Source: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; Author's own research.

lání. Tyto osoby potřebovaly od 30. ledna 2021 potvrzení od zaměstnavatele. Od 4. května 2021 je zavedena povinnost klienta prokazovat se bezinfekčností před nástupem do ubytování a v průběhu ubytování. Jako bezinfekčnosti v tuto dobu platilo dokončené očkování, kdy od aplikace první dávky (v případě jednodávkového schématu) a druhé dávky (v případě dvoudávkového schématu) uplynulo nejméně 14 dní, nanejvýš 72 hodin starý antigenní test, či negativní PCR test starý nanejvýš 7 dní, případně prodělání onemocnění covid-19 od kterého neuplynulo více jak 90 dní⁶⁾.

Vládní omezení provozu stravovacích služeb mělo mírnější podobu v případě provozoven v ubytovacích zařízeních a v provozovnách, které neslouží veřejnosti, jakými je zaměstnanecké stravování či školní jídelny.

Pro tyto subjekty většinou platila přísnější hygienická opatření a omezení provozní doby, avšak nedocházelo k jejich úplné uzavírce. Oproti tomu provozovny přístupné pro širokou veřejnost, byly často uzavírány a mohly provozovat pouze výdejní okénko a v případě období méně striktních opatření i venkovní část provozoven (viz tab. 6). Omezení shlukování konzumentů u výdejních okének mělo za cíl opatření zakazující konzumaci alkoholu na veřejných místech (platné od 25. května 2020 do 30. června 2020 a od 22. října 2020 do 30. května 2021, tab. 6). Ve stejném období byly také vymezeny časy, kdy směly mít provozovny otevřeno a obsluhovat hosty. Od 17. května 2021 pak byla v provozovnách zavedena povinnost prokazování bezinfekčnosti hostů.

Tab. 6: Přehled omezení v poskytování stravovacích služeb

Restrictions on catering services

Od / From	Do / To	Možnost provozovat výdejní okénko <i>Possibility to operate a serving window</i>	Možnost provozovat vnější prostory <i>Possibility to operate outdoor areas</i>	Možnost provozovat vnitřní prostory <i>Possibility to operate indoor areas</i>	Časové omezení otevírací doby <i>Time limited opening hours</i>	Zákaz konzumace na veřejnosti <i>Prohibition of consumption in public areas</i>	Povinnost prokazovat bezinfekčnost <i>Obligation to provide evidence of non-infection</i>
14. 03. 2020	10. 05. 2020	X					
11. 05. 2020	24. 05. 2020	X	X				
25. 05. 2020	30. 06. 2020	X	X	X	X	X	
01. 07. 2020	21. 10. 2020	X	X	X			
22. 10. 2020	27. 10. 2020	X	X	X	X	X	
28. 10. 2020	02. 12. 2020	X			X	X	
03. 12. 2020	17. 12. 2020	X	X	X	X	X	
18. 12. 2020	16. 05. 2021	X			X	X	
17. 05. 2021	30. 05. 2021	X	X		X	X	X
31. 05. 2021	31. 12. 2021	X	X	X			X

Zdroj: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; vlastní zpracování.

Source: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; Author's own research.

6) Antigenní testování je po svém zavedení oproti PCR testování dostupnější a informaci o výsledku lze určit rychleji, na druhou stranu PCR testy umožňují spolehlivější identifikaci nakaženého a to ještě předtím než je pro své okolí infekční. Dostupnost a způsob úhrady jednotlivých typů testování se v průběhu pandemie proměňovali.

Tab. 7: Přehled omezení provozu sportovišť pro veřejnost

Overview of restrictions concerning the operation of sports venues for the public

Od / From	Do / To	Omezení kapacity/ hygienická opatření Capacity restrictions/ public health measures	Omezení provozu vnitřních sportovišť Restrictions concerning the operation of indoor sports areas	Omezení provozu venkovních sportovišť Restrictions concerning the operation of outdoor sports areas
16. 03. 2020	23. 04. 2020		X	X
24. 04. 2020	27. 04. 2020		X	
27. 04. 2020	10. 05. 2020	X	X	
11. 05. 2020	21. 10. 2020	X		
22. 10. 2020	02. 12. 2020		X	
03. 12. 2020	26. 12. 2020	X		
27. 12. 2020	09. 05. 2021		X	
10. 05. 2021	k 31. 12. 2021 stále platná / still valid at the end of 2021	X		

Zdroj: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; vlastní zpracování.

Source: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; Author's own research.

Posledním, zde podrobněji představeným omezením, je provoz veřejnosti přístupných sportovišť. Na počátku pandemie došlo k úplnému uzavření sportovišť, a to jak vnitřních, tak i venkovních (tab. 7). Od konce dubna 2020 již však znovu nedošlo k uzavření venkovních sportovišť a uzavírána byla v případě nepříznivého pandemického vývoje pouze sportoviště vnitřní. K využívání všech sportovišť se váží přísná hygienická opatření, která je potřeba ze strany provozovatelů a návštěvníků dodržovat. K dílčímu omezení venkovní sportovní aktivity došlo v zimě na přelomu let 2020 a 2021, kdy byl zakázán provoz vleků za účelem poskytování služeb spjatých se sjezdovým lyžováním.

3.4 Provoz škol

Provoz škol byl převážně omezen zákazem prezenční přítomnosti žáků na výuce. Největší omezení postihla vysoké a střední školy, které byly až na výjimky uzavřeny a studenti se tak výuky mohli zúčastnit pouze distanční formou.

Nejméně ovlivněny byly naopak mateřské školy. Ty sice nebyly v průběhu prvního nouzového stavu plošně uzavřeny prostřednictvím vládních opatření, ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy bylo ale ředitelům škol doporučeno, aby omezení či do-

konce přerušení provozu zvážily (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy 2020). K plošnému uzavření mateřských škol došlo pouze v období nejpřísnějších restrikcí (mezi 27. únorem 2021 a 11. dubnem 2021). Následně od 12. dubna do 9. května 2021 byl jejich provoz umožněn ve velikostně omezených skupinách (max. 15 dětí ve třídě), a to pouze ve vybraných regionech (do 2. května se kapacitní limit nevztahoval na školky v Králověhradeckém, Karlovarském a Plzeňském kraji; od 3. května pak ani na školky v Libereckém, Pardubickém, Středočeském kraji a v Praze).

V případě prvního stupně základních škol byla zakázána fyzická přítomnost žáků na vyučování ve čtyřech obdobích (tab. 8). V ostatních obdobích buď byla umožněna rotační výuka či byla prezenční výuka povolena zcela. V přechodných obdobích byla nejprve umožněna výuka prvních a druhých tříd.

Výuka na druhém stupni základních škol a středních školách byla omezena o poznání více než v případě prvního stupně. V případě rozvolnění byla povětšinou umožněna jen rotační výuka (kdy se účast žáků jednotlivých tříd střídala na základě sudého a lichého výukového týdne. Na mladší ročníky víceletých gymnázií se obvykle vztahovala opatření shodná s těmi, která byla platná pro příslušející ročník druhého stupně základních škol. Častou výjimkou pak tvořili

Tab. 8: Zjednodušené schéma provozu mateřských, základních a středních škol

Simplified scheme of the operation of kindergartens and primary and secondary schools

		MŠ Kindergarten	1. a 2. třída 1st and 2nd classes	3. až 5. třída 3rd to 5th classes	6. až 8. třída 6th to 8th classes	9. třída 9th class	1. až 3. ročník 1st to 3rd grade	Poslední (4.) ročník Final (4th) grade
2020	13. 03.–10. 05.	povoleno open	zákaz osobní přítomnosti na výuce face-to-face education prohibited		zákaz osobní přítomnosti na výuce (ZOPV) face-to-face education prohibited			
	11. 05.–24. 05.				ZOPV	NP; 15	ZOPV	NP; 15
	25. 05.–07. 06.		povoleno; nepovinné (NP) open; non-mandatory (NP)		povoleno; nepovinné; max. 15 open; non-mandatory; 15			
	08. 06.–30. 06.							
	12. 10.–13. 10.	povoleno open	povoleno / open		rotace / rotation		zákaz osobní přítomnosti na výuce face-to-face education prohibited	
	14. 10.–17. 11.		zákaz osobní přítomnosti na výuce face-to-face education prohibited					
18. 11.–29. 11.	povoleno open		ZOPV					
30. 11.–20. 12.	povoleno open		rotace rotation	povoleno open	ZOPV	povoleno open		
21. 12.–23. 12.	zákaz osobní přítomnosti na výuce / face-to-face education prohibited							
2021	01. 01.–26. 02.	povoleno open	povoleno open	zákaz osobní přítomnosti na výuce / face-to-face education prohibited				
	27. 02.–11. 04.	zákaz osobní přítomnosti na výuce / face-to-face education prohibited						
	12. 04.–02. 05.	předškolní; regiony; 15	rotace rotation-based schedule (rotation)		rotace; regiony rotation; regions		zákaz osobní přítomnosti na výuce face-to-face education prohibited	
	03. 05.–09. 05.							
	10. 05.–16. 05.	povoleno open	povoleno open		povoleno / open			
	17. 05.–23. 05.							
24. 05.–30. 06.								

Pozn.: ZOPV = zákaz osobní přítomnosti na výuce; NP = nepovinná účast, výuka povolena; 15 = limit velikosti neměnné skupiny, která smí být vyučována; rotace = rotační výuka; povoleno = osobní přítomnost žáků na výuce je povolena; předškolní = povolena přítomnost dětí v předškolním ročníku.

Note: ZOPV = in-person education prohibited; NP = non-mandatory presence in classes, face-to-face teaching allowed; 15 = maximum limit of 15 persons per teaching group; rotation-based schedule = alternation of the teaching of half of pupils in odd-numbered weeks and the other half in even-numbered weeks; open = face-to-face teaching is allowed; pre-school grade = schools are open for children in the mandatory pre-school kindergarten.

Zdroj: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; vlastní zpracování.

Source: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; Author's own research.

žáci posledního ročníku, kteří se buď připravovali k přijímacím zkouškám na střední školy či k absolvování střední školy. Až na období velmi striktních opatření byly vždy umožněny individuální konzultace žáků a pedagogů. Zjednodušeně lze tvrdit, že po dobu omezení výuky na středních školách a druhém stupni základní školy je omezen i provoz volnočasových aktivit žáků, jakými jsou základní umělecké školy či jiné zájmové kurzy.

Všeobecnou výjimkou z uzavírek pak byly školy při zdravotních zařízeních, školy zřízené při diagnostických ústavech, dětských domovech a výchovných ústavech či školy zřizované Ministerstvem spravedlnosti. Další výjimku tvořily děti zákonných zástupců strategických profesí (od 15. března 2020 šlo o děti ve věku od tří do deseti let, od 27. února 2021 byla pak spodní hranice věku dítěte posunuta na dva roky). Strategickými profesemi byli nejprve zaměstnanci bezpečnostních sborů, obecní policie, poskytovatelů zdravotních služeb, orgánů ochrany veřejného zdraví a příslušníci ozbrojených sil či pedagogičti i nepedagogičti pracovníci školy určené k péči o děti zaměstnanců strategických profesí. V říjnu 2020 pak do výčtu strategických profesí přibyl i sociální pracovníci a zaměstnanci v sociálních službách, zaměstnanci Úřadu práce a České správy sociálního zabezpečení, Finanční správy a vybraní pracovníci Ministerstva vnitra. V březnu 2021 pak na seznam ještě přibyl starostové obcí.

Tabulka 8 ukazuje vývoj opatření pouze k červnu 2021 a to z toho důvod, že po tomto datu již nikdy nebylo přistoupeno k celoplošnému uzavření škol. Nicméně k lokálním uzavírkám mohlo dojít v důsledku přílišného zastoupení pozitivních testů v rámci screeningového testování. K pravidelnému testování zaměstnanců škol a žáků docházelo již po rozvolnění na jaře 2021, tj. v měsících květnu a červnu. S nástupem dalšího školního roku, pak byly stanoveny jednotlivé termíny screeningového testování ve školách, a to k 1. září, 6. září a 9. září. Následně pak k 1. listopadu a 8. listopadu 2021. Od tohoto data lze konstatovat, že docházelo k pravidelnému testování alespoň jednou týdně, a to až do konce roku 2021.

Vyšší odborné školy (VOŠ) byly ve vládních opatřeních a v opatřeních ministerstva zdravotnictví zařazovány po boku středních škol. Na VOŠ se tedy vztahovala stejná omezení zakazující osobní přítomnost

studentů na výuce, byl zde ale vždy umožněn prezenční průběh zkoušek se stanoveným limitem maximálního možného počtu přítomných osob.

Shodná opatření se týkala i vysokých škol, které mohly fungovat pouze v režimu distanční (on-line) výuky od března 2020 až do konce letního semestru v roce 2021. Výjimku obvykle tvořila klinická a praktická výuka (kde byl stanoven maximální počet přítomných osob, nejprve pět posléze 15 studentů ve skupině). Od října 2020 pak byla výjimka udělena klinické a praktické výuce a praxi studentů všeobecného lékařství, zubního lékařství, farmacie a dalších zdravotnických studijních programů a studentů vykonávající pedagogickou praktickou výuku. Od října 2020 bylo (s výjimkou studentů uvedených v předchozí větě) zakázáno i poskytování ubytování na kolejích. Tato omezení byla v platnosti až do konce letního semestru roku 2021.

3.5 Opatření vztahující se na zaměstnavatele, zaměstnance a OSVČ

V období nouzového stavu bylo obvykle vládou vydáno doporučení pro zaměstnavatele, aby: 1) využívali nejvyšší možnou měrou práci na dálku; 2) podporovali dovolené a placené volno pro zaměstnance; 3) omezili výkon prací, které nejsou významné pro zachování činnosti zaměstnavatele. Zaměstnavatel měl zároveň povinnost zajistit ochranné prostředky na pracovišti. Později přibyla povinnost pravidelně testovat zaměstnance.

Mezi sektor s první povinností testování patřili poskytovatelé sociálních služeb, ti měli povinnost testovat své zaměstnance již od 9. dubna 2020 do 8. června 2020. Následně pak byla povinnost znovuzavedena od 4. listopadu 2020 (platná do 1. července 2021) a od 1. září 2021 (ke konci roku 2021 stále v platnosti).

Nejpozději do 12. března 2021 bylo třeba začít testovat zaměstnance i ve firmách s 250 a více zaměstnanci, od 17. března 2021 se pak povinné testování vztahovalo na firmy s 10 a více zaměstnanci. Od 28. března pak i na firmy od jednoho zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné. Povinné testování bylo zrušeno k 1. červenci 2021. Od 22. listopadu 2021 pak bylo povinné testování znovuzavedeno (tentokrát s výjimkou pro osoby plně očkované) a bylo v platnosti až do konce roku 2021.

Pravidla četnosti povinného testování se měnila i v závislosti na dostupné formě testování. Od 27. ledna 2020 je Ministerstvem zdravotnictví evidováno PCR testování a od 2. listopadu 2020 pak antigenní testování.

V rámci kompenzace nákladů spojených s onemocněním covid-19 byly spuštěny dotační programy pro podporu udržení zaměstnanosti (Program Antivirus, Antivirus A, Antivirus B), programy plošné podpory podnikatelů (Dotační program Covid 2021, Dotační program Covid – Nepokryté náklady, Kompenzační bonus), a další

programy cílené na firmy či občany (MOP Covid-19, krizové ošetřovně, příspěvek zaměstnanci při nařízené karanténě)⁷⁾.

3.6 Očkování

V Česku byly první vakcíny aplikovány koncem prosince 2020, kdy byla zároveň spuštěna registrace k očkování, přičemž registrovat se mohli pouze zdravotníci a obyvatelé domovů pro seniory. Postupem času docházelo k zpřístupnění registrace i dalším osobám, a to převážně na základě jejich věku (tab. 9). K polovině května 2021 tak již mohla být k vakcinaci

Tab. 9: Přehled zpřístupnění registrace k očkování pro jednotlivé skupiny obyvatelstva

Availability of vaccination registration for different groups of the population

Od / From	Pro skupinu / Group	% populace ČR* % of Czech population*
27. 12. 2020	Zdravotníci a obyvatelé domovů pro seniory <i>Healthcare workers and residents of old persons homes</i>	
15. 01. 2021	Osoby ve věku 80 let a více / Population 80+	4,2
01. 03. 2021	Zdravotníci, učitelé, osoby ve věku 70 let a více <i>Health professional, teachers, and population 70+</i>	
14. 04. 2021	Osoby ve věku 65 let a více / Population 65+	20,2
23. 04. 2021	Osoby ve věku 60 let a více / Population 60+	26,0
28. 04. 2021	Osoby ve věku 55 let a více / Population 55+	32,3
03. 05. 2021	Osoby pečující o člověka ve III. a IV. stupni závislosti u příspěvku na péči a pro akademické pracovníky VŠ / <i>Persons caring for persons with 3rd and 4th degrees of care allowance dependence and for university personnel</i>	
05. 05. 2021	Osoby ve věku 50 let a více / Population 50+	38,7
10. 05. 2021	Osoby ve věku 45 let a více / Population 45+	47,0
17. 05. 2021	Osoby ve věku 40 let a více / Population 40+	55,3
24. 05. 2021	Osoby ve věku 35 let a více / Population 35+	62,4
26. 05. 2021	Osoby ve věku 30 let a více / Population 30+	69,1
04. 06. 2021	Osoby ve věku 16 let a více / Population 16+	83,0
01. 07. 2021	Osoby ve věku 12 let a více / Population 12+	87,2
12. 07. 2021	Otevřeno očkování bez registrace / <i>Possibility of vaccination without registration</i>	
13. 12. 2021	Osoby ve věku 5 let a více / Population 5+	94,7

Pozn.: *) Jde o % populace (dle jeho skladby k 31. 12. 2020), která má podle věku možnost registrace k očkování. (ČSÚ 2021, Demografická ročenka 2020).

Note: *) The percentage of the Czech population that is allowed to register for vaccination based on age.

Zdroj: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; vlastní zpracování.

Source: Vláda České republiky 2020; Vláda České republiky 2021a; Author's own research.

7) Přehled kompenzačních programů pro zaměstnance, zaměstnavatele a osoby samostatně výdělečně činné je možné najít na samostatných stránkách vlády ČR, která je dostupná on-line: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/podpora-a-ulevy-pro-podnikatele-a-zamestnance-180601/>.

přihlášena více jak polovina populace České republiky. V průběhu letních měsíců byla registrace otevřena i pro děti od věku dvanácti let.

V Česku jsou převažujícími očkovacími látkami Comirnaty (Pfizer, BioNTech), Spikevax (Moderna), Vaxzevria (AstraZeneca) a Covid-19 Vaccine Janssen. Poslední jmenovaná vakcína je jednodávková, ostatní jsou dvoudávkové. S rozestupem devíti měsíců pak bylo možné nechat si aplikovat i tzv. „posilovací dávku“. Minimální rozestup pro aplikaci posilovací dávky byl od října 2021 zkrácen na šest měsíců. Od listopadu 2021 došlo ke změně uznávání bezinfekčnosti, kdy

již přestal být uznáván negativní PCR test a jako bezinfekčnost platilo již jen úplné očkování či prodělání nemoci v posledních šesti měsících. Od počátku roku 2022 byla platnost očkovacích certifikátů bez posilovací dávky omezena na devět měsíců.

Ke konci roku 2021 bylo celkem aplikováno 15 485 138 dávek vakcín, přičemž 6 654 964 osob mělo ukončeno očkování dvěma dávkami (tj. 71,3 % populace ve věku 12 let a více⁸⁾; Ministerstvo zdravotnictví 2022) a 2 410 740 osob mělo posilovací dávku očkování (tj. 27,2 % populace ve věku 16 let a více⁹⁾; Ministerstvo zdravotnictví, 2022).

Tab. 10 Průměrné denní počty testů, nově nakažených, nově hospitalizovaných, zemřelých a aplikovaných očkovaní v jednotlivých vymezených obdobích pandemie

Daily averages of tested persons, new cases, newly hospitalised, deaths and vaccination doses applied during defined periods

Stupeň omezení Overall level of restriction	Časové vymezení Period	Antigenní testy antigen tests	PCR testy PCR tests	Nakažení Cases	Hospitalizovaní Hospitalisations	Zemřeli Deaths	Očkovaní Vaccination doses
1	01. 01. – 11. 03. 2020*	x	40	9	2	x	x
3	12. 03. – 24. 05. 2020	x	5 438	120	18	5	x
2	25. 05. – 30. 06. 2020	x	3 950	82	5	1	x
1	01. 07. – 31. 08. 2020	x	5 814	204	11	1	x
2	01. 09. – 13. 10. 2020	x	17 410	2 445	144	18	x
3	14. 10. – 02. 12. 2020	10 078	29 434	8 066	661	153	x
2	03. 12. – 31. 12. 2020	18 613	23 414	6 885	527	110	2 376
3	01. 01. – 26. 02. 2021	32 495	26 750	8 725	669	152	11 430
4	27. 02. – 11. 04. 2021	136 154	25 109	8 061	722	177	33 437
3	12. 04. – 23. 05. 2021	186 963	16 990	1 839	194	44	61 618
2	24. 05. – 30. 06. 2021	142 222	23 579	241	18	4	92 108
1	01. 07. – 21. 11. 2021	55 008	33 676	2 335	99	13	33 014
2	22. 11. – 31. 12. 2021	21 798	71 855	11 905	501	99	60 409

Pozn.:*) Jde o denní průměr od doby, kdy lze daný ukazatel pozorovat. Např. první PCR test proběhl 27. ledna, tedy prvních 26 dní období není zaznamenáno. Nakažení jsou tedy pozorováni až od 1. března. Stupeň omezení hodnotí celkovou intenzitu platných omezení. Hodnota 1 označuje období s nejméně striktními omezeními či bez omezení. Hodnota 4 označuje období s nejpřísnějšími omezeními.

Note:*) The daily average is computed only for days on which the indicator can be observed. E.g., the first PCR tests were conducted on 27th January, so the first 26 days are not covered in the daily average number of PCR tests. The degree of restriction assesses the overall intensity of the restrictions. A value of 1 indicates periods with the weakest or no restrictions. A value of 4 indicates periods with the most severe restrictions.

Zdroj: Komenda 2020; Ministerstvo zdravotnictví 2022a; Ministerstvo zdravotnictví 2022b; Ministerstvo zdravotnictví 2022c; Vlastní zpracování.

Source: Komenda 2020; Ministerstvo zdravotnictví 2022a; Ministerstvo zdravotnictví 2022b; Ministerstvo zdravotnictví 2022c; author's own research.

- 8) Počet osob s dokončeným očkováním je vztažen k celkovému počtu osob ve věku 12 let a více (Demografická ročenka 2020), kteří již mohli mít ukončené dvou dávkové schéma očkování.
- 9) Počet osob s dokončeným očkováním je vztažen k celkovému počtu osob ve věku 16 let a více (Demografická ročenka 2020), kteří již mohli mít nárok na posilovací dávku.

4 VYMEZENÍ ETAP PRŮBĚHU PANDEMIE Z POHLEDU PLATNÝCH OMEZENÍ

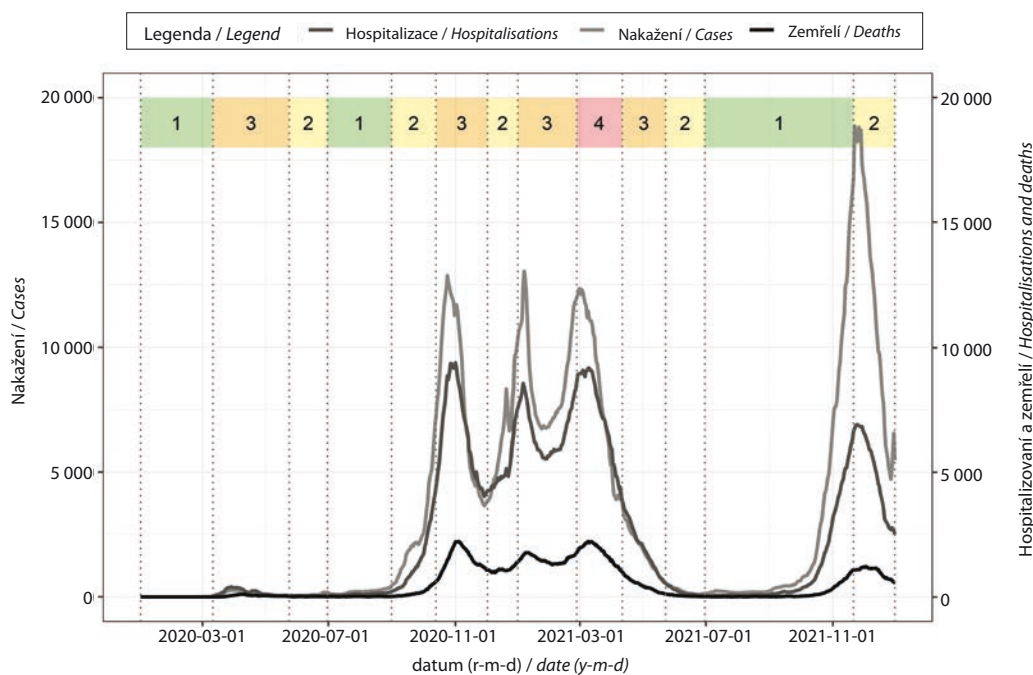
Schéma 1 shrnuje všechna omezení, která v Česku v průběhu let 2020 a 2021 platila. Na základě tohoto schématu a intenzity omezení bylo vyčleněno 13 období s různými stupni omezení. Tabulka 10 představuje časové vymezení těchto období a zároveň ukazuje průměrné hodnoty standardně publikovaných pandemických ukazatelů, jakými je přírůstkový počet nakažených (v textu značeno také termínem nově nakažení), počty prvně hospitalizovaných, přírůstkový počet zemřelých, testovaných a aplikovaných očkování. První sloupec tabulky 10 udává stupeň omezení a vychází z hodnot intenzity

omezení (Schéma 1). Intenzita omezení počítá pomyslné „trestné“ body v jednotlivých sledovaných oblastech. Až po dosažení pěti bodů je definován stupeň omezení 1, mezi 6 až 30 body je definován stupeň omezení 2, mezi 31 až 45 body je definován stupeň omezení 3, a při zisku 46 bodů a více je definován stupeň omezení 4. Stupeň omezení 1 tedy odpovídá obdobím s nejmenšími vládními omezeními, zatímco stupeň 4 značí období nejstriktnějších opatření.

Jako období se stupněm omezení jedna je označen i počátek roku 2020. Kromě tohoto předpandemického období byl nejnižší stupeň omezení pozorován v průběhu letních prázdnin v obou pozorovaných letech. Zatímco v roce 2020 byla letní rozvolnění

Graf 1: Vývoj denního přírůstku nakažených, hospitalizovaných a zemřelých v kontextu legislativního stupně omezení

Development of new daily cases, hospitalisations and deaths in the context of the strictness of the Czech anti-pandemic measures

Pozn.: Barva v horní části grafu odpovídá stupni omezení z tabulky 10: 1. stupeň = zelená; 2. stupeň = žlutá; 3. stupeň = oranžová; 4. stupeň = červená. Zobrazené hodnoty odpovídají sedmidennímu průměru denních přírůstků, kdy hodnota pro jeden den je průměrem daného dne, tří dní přecházejících a tří dní následujících.

Note: The colours at the top of the chart reflect the strictness of the anti-pandemic measures from Table 10: 1st level = green, 2nd level = yellow, 3rd level = orange, 4th level = red. The values shown are 7-day averages computed as the average of the observed day, three previous days and three following days.

Zdroj: Komenda 2020; Ministerstvo zdravotnictví 2022a; Ministerstvo zdravotnictví 2022b; Ministerstvo zdravotnictví 2022c; Vlastní zpracování.

Source: Komenda 2020; Ministerstvo zdravotnictví 2022a; Ministerstvo zdravotnictví 2022b; Ministerstvo zdravotnictví 2022c; author's own research.

Schéma 1: Zjednodušený přehled platných opatření a jejich přísnosti v souvislosti s pandemií covid-19 v letech 2020 a 2021
Simplified overview of the various government measures and their strictness in the context of the Covid-19 pandemic in 2020 and 2021

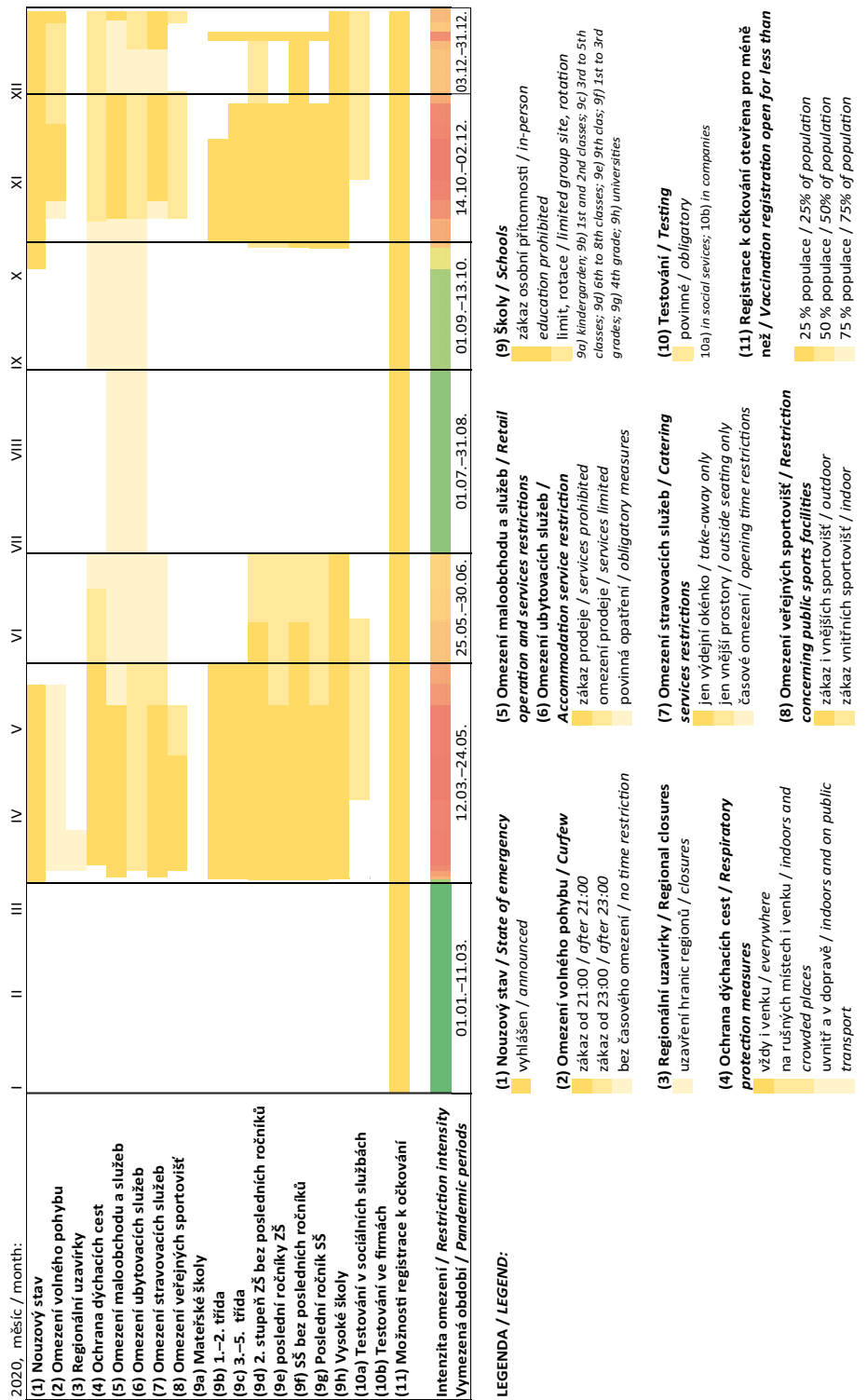
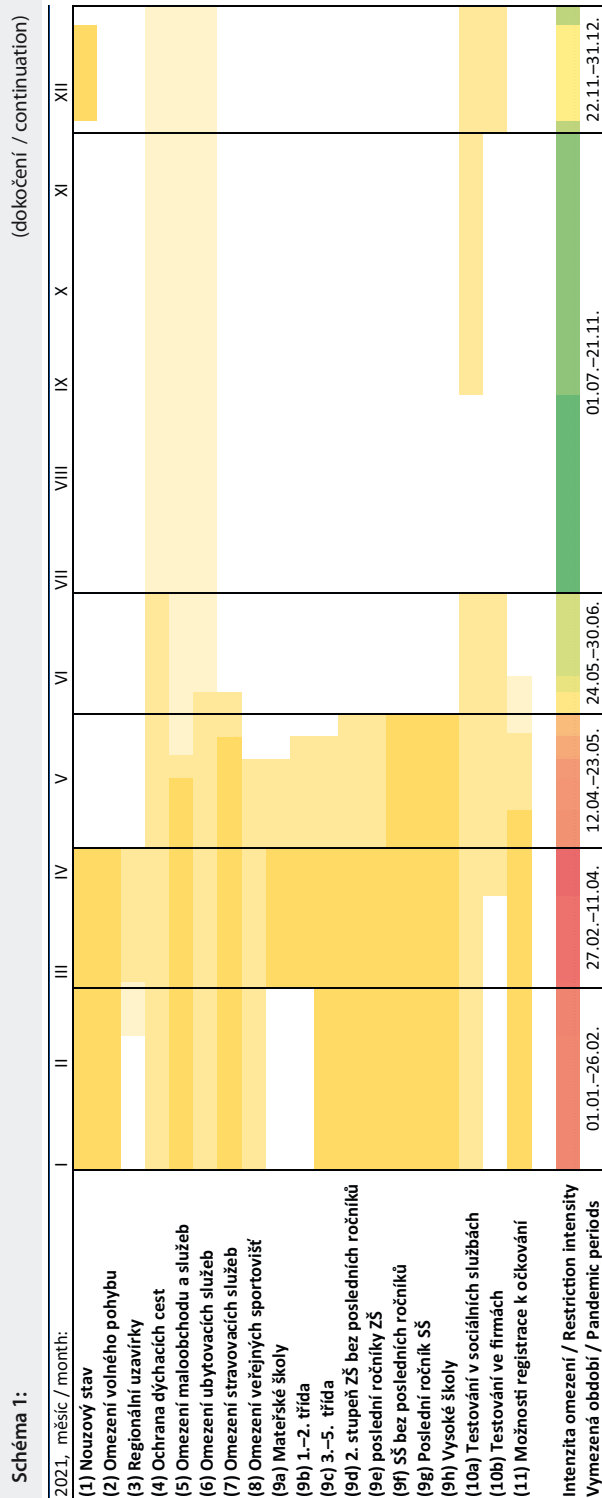

Schéma 1:

LEGENDA / LEGEND:

- (1) **Nouzový stav / State of emergency**
vyhlášen / announced
- (2) **Omezení volného pohybu / Curfew**
zákaz od 21:00 / after 21:00
zákaz od 23:00 / after 23:00
bez časového omezení / no time restriction
- (3) **Regionální uzavírky / Regional closures**
uzavření hranic regionů / closures
- (4) **Ochrana dýchacích cest / Respiratory protection measures**
vždy i venku / everywhere
na rušných místech i venku / indoors and crowded places
uvnitř a v dopravě / indoors and on public transport

- (5) **Omezení maloobchodu a služeb / Retail operation and services restrictions**
- (6) **Omezení ubytovacích služeb / Accommodation service restriction**
zákaz prodeje / services prohibited
omezení prodeje / services limited
povinná opatření / obligatory measures
- (7) **Omezení stravovacích služeb / Catering services restrictions**
jen výdejní okénko / take-away only
jen vnější prostory / outside seating only
časové omezení / opening time restrictions
- (8) **Omezení veřejných sportovišť / Restriction concerning public sports facilities**
zákaz i vnějších sportovišť / outdoor
zákaz vnitřních sportovišť / indoor

- (9) **Školy / Schools**
zákaz osobní přítomnosti / in-person education prohibited
limit, rotace / limited group site, rotation
9a) kindergarten; 9b) 1st and 2nd classes; 9c) 3rd to 5th classes; 9d) 6th to 8th classes; 9e) 9th class; 9f) 1st to 3rd grades; 9g) 4th grade; 9h) universities

- (10) **Testování / Testing**
povinné / obligatory
10a) in social services; 10b) in companies

- (11) **Registrace k očkování otevřena pro méně než / Vaccination registration open for less than**
25 % populace / 25% of population
50 % populace / 50% of population
75 % populace / 75% of population

Pozn.: Intenzita omezení je vypočtena na základě všech aktuálně platných omezení jako součet „trestných“ bodů napříč všemi pozorovanými oblastmi. Přičemž jednotlivým omezením jsou přiděleny následující body na základě striktnosti platných opatření: 3 za nejtmaší odstín, 2 za středně tmavý odstín, 1 za světlý odstín žluté. Minimální počet dosažených bodů je 3 a odpovídá nejtmašímu odstínu zelené barvy intenzity omezení. Nejvyšší počet bodů naopak odpovídá tmavě červené barvě a odpovídá hodnotě 51 bodů. Hranice mezi jednotlivými obdobími jsou následně vymezeny na základě překročení 5 bodů, 30 bodů a 45 bodů po dobu alespoň 14 dní a odpovídají tak obdobím prezentovaným v tabulce 10 a jejich jednotlivým stupňům omezení.

Note: The intensity of the restrictions is computed as the total of “penalty” points across all the covered life areas. The penalty points are based on the strictness of the valid measures: 3 points for the darkest yellow, 2 points for the middle yellow and 1 point for the light yellow colours. The minimum number of penalty points is 3 and corresponds to the darkest shade of green of the restriction intensities. The highest number of penalty points is 51 and corresponds to the darkest red colour. The specific pandemic periods are defined based on the number of penalty points; hence, these periods differ by the level of the strictness of the pandemic measures: the 1st level is up to 5 points, the 2nd level is between 5 and 30 points, the 3rd level is between 30 and 45 points, and the 4th level is defined as a period with 45 points and more. These periods and their overall levels of restriction are presented in Table 10.

Zdroj: Komenda 2020; Ministerstvo zdravotnictví 2022a; Ministerstvo zdravotnictví 2022b; Ministerstvo zdravotnictví 2022c; Vlastní zpracování.

Source: Komenda 2020; Ministerstvo zdravotnictví 2022a; Ministerstvo zdravotnictví 2022b; Ministerstvo zdravotnictví 2022c; author's own research.

následována relativně rychlým nástupem omezení, tak v roce 2021 přetrvával první stupeň omezení až do druhé poloviny listopadu. Za toto prodloužení období mírných restrikcí můžeme bezpochyby vděčit možnosti očkování. Z přehledů průměrných denních hodnot v tabulce 10, lze vyčíst, že nárůst počtu nakažených na podzim roku 2021 již nemá za následek tak velký počet hospitalizovaných a zemřelých osob.

Období s druhým stupněm platných restriktivních opatření se obvykle vztahují k přechodu mezi prvním a třetím stupněm restriktivních opatření. Výjimku tvoří pouze období mezi 3. až 31. prosincem roku 2020, kdy došlo k rozvolnění restrikcí a to i přes skutečnost, že ukazatele vztahující se k pandemii jako je počet nakažených, hospitalizovaných a zemřelých se stále pohybovaly na relativně vysokých průměrných hodnotách, které v období před možností očkování byly považovány za rizikové.

Období s třetím stupněm omezení se asociují s platností nouzového stavu na území celé republiky a v průběhu let 2020 a 2021 je můžeme pozorovat celkem čtyři.

Při podrobnějším pohledu na denní přírůstky nakažených, hospitalizovaných a zemřelých (graf 1), můžeme vidět, že zpřísnění vládních opatření vždy vedlo ke snížení denních přírůstků. Zcela unikátní je ve svém průběhu křivek v období od 1. ledna do 26. února 2021, kdy sice došlo nejprve ke snížení hodnot, ale následoval jejich opětovný nárůst, což mělo za následek zavedení nejstriktnějších opatření, která následně zůstala v platnosti až do 11. dubna 2021. Podstatnou skutečností zůstává, že na jaře 2021 sice denní přírůstky nepřekročily dosavadní maxima, ale dlouhotrvající vysoké hodnoty měly za následek kumulaci aktivních případů nákazy a hospitalizace, což vedlo k ohrožení kapacity zdravotní péče.

5 ZÁVĚR

Předložený text vymezuje 13 období v letech 2020 a 2021 v závislosti na přísnosti platných opatření, která měla omezit šíření onemocnění covid-19. Nejnižším možným stupněm omezení je stupeň jedna, který byl platný před zavedením prvního nouzového stavu a v období letních prázdnin. K nejpřísnějšímu omezení, stupeň čtyři, došlo pouze v jednom z vymezených období, a to mezi 27. únorem 2021 a 11. dubnem 2021, kdy byly uzavřeny hranice okresů a byl plošně omezen i provoz mateřských škol, které jinak patřily k nejméně omezenému stupni vzdělávacího systému. Nejvíce omezeny byly školy střední a vysoké, kde lze zjednodušeně říci, že výuka od března 2020 do června 2021 probíhala výhradně v distanční formě, tj. bez osobní přítomnosti studentů na výuce.

Za bezprecedentní lze označit omezení, která byla zavedena na jaře roku 2020, kdy lze v Česku datovat nástup pandemie onemocnění covid-19. Následné léto pak bylo ve znamení dohad, že to nejhorší má již česká společnost za sebou. K rozčarování pak dochází v průběhu podzimu roku 2020, kdy se onemocnění začalo šířit s mnohem vyšší intenzitou, než jaká byla v Česku pozorována v průběhu jara 2020. K dalšímu bezprecedentnímu zpřísnění vládní opatření došlo na jaře roku 2021, kdy po dlouho trvajících vysokých denních přírůstcích nakažených a hospitalizovaných bylo potřeba přistoupit k dalším omezením, která by zabránila šíření onemocnění. Léto roku 2021 následně bylo opět ve znamení významného poklesu šíření onemocnění. Od října 2021 došlo k opětovnému nárůstu denního počtu nakažených, který významně překročil dosavadní pozorované hodnoty, avšak neměl za následek takový nárůst v počtu hospitalizovaných a zemřelých. To je bezpochyby důsledek i plošně dostupného očkování, které bylo zpřístupněno pro dospělou popu-

laci v první polovině roku 2021. A v očích odborníků i veřejnosti mělo být pomyslnou tečkou za pandemií. Tato očekávání však byla počátkem léta 2021 nahrazena obavami z mutace delta. Přičemž od června 2021 byla u prokázaných onemocnění v Česku varianta delta zcela dominantní a převažovala až do konce roku 2021, kdy se dominantní stala varianta omikron.

V demografii a dalších oblastech sociálních věd jsou často sledovány rozdíly napříč vzdělanostními a příjmovými skupinami obyvatelstva. V případě hodnocení dopadů pandemie onemocnění covid-19 je ovšem potřeba věnovat zvýšenou pozornost i sektorům působení ekonomicky aktivního jedince. Zaměstnanci strategických profesí se sice o své zaměstnání a příjem obávat nemuseli, avšak došlo k jejich enormnímu zatížení, což může mít za následek snížení kvality jejich osobního života. Oproti tomu zaměstnanci ve vybraných službách se často mohli potýkat se ztrátou či snížením příjmu (nebo přinejmenším se ztrátou percepce stabilního příjmu) a byli nuceni buď změnit obor svého působení či se uskromnit.

Krom rozdílu dopadů napříč sektory ekonomické aktivity bude bezpochyby podstatným diverzifikátorem i přítomnost dětí mladšího věku, které se v případě

distanční výuky vzdělávaly převážně doma a bylo tomu tedy potřeba přizpůsobit i pracovní život nejméně jedné z pečujících osob.

Vládní opatření, která měla za cíl omezit šíření nákazy onemocněním covid-19, byla přímou reakcí na riziko nárůstu intenzity úmrtnosti. Je potřeba mít na paměti, že jejich dopad nelze vnímat jen s ohledem na proces úmrtnosti, ale i na další demografické procesy. Okamžitý vliv zavedených restrikcí lze očekávat u sňatečnosti, rozvodovosti či v případě migrace. Přičemž všechny jmenované procesy pak mohou mít za následek i změny v úrovni a časování plodnosti.

V neposlední řadě, je potřeba brát v potaz i skutečnost, že příčinou proměny ekonomické stability a jistoty nemusí být jen pandemie samotná, ale i další souběžně působící události, které mohou působit jak na lokální úrovni, tak v širším měřítku. Příkladem lokální události je živelná pohroma v podobě tornáda, které poškodilo několik domácností na Břeclavsku v červnu 2021. Dalším podstatným destabilizátorem pro mnoho domácností mohl být pád dodavatele energií Bohemia Energy, ke kterému došlo 14. října 2021 a který se tak následně může projevit v ekonomické stabilitě domácností.

Poděkování

Príspevek vznikl za podpory projektu TAČR Éta, 06/2020–12/2023 (TL03000338) „Obohacení datové báze pro tvorbu a evaluaci rodinné politiky“ a programu Univerzitní výzkumná centra UK UNCE/HUM/018.

Literatura

- Allam, Z. 2020a. The first 50 days of COVID-19: A detailed chronological timeline and extensive review of literature documenting the pandemic. Surveying the Covid-19 Pandemic and its Implications. *Urban Health, Data Technology and Political Economy*, s. 1–7. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-824313-8.00001-2>.
- Allam, Z. 2020b. The second 50 days: A detailed chronological timeline and extensive review of literature documenting the COVID-19 pandemic from day 50 to day 100. Surveying the Covid-19 Pandemic and its Implications. *Urban Health, Data Technology and Political Economy*, s. 9–39. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-824313-8.00002-4>.
- Allam, Z. 2020c. The Third 50 Days: A Detailed Chronological Timeline and Extensive Review of Literature Documenting the COVID-19 Pandemic From Day 100 to Day 150. Surveying the Covid-19 Pandemic and its Implications. *Urban Health, Data Technology and Political Economy*, s. 41–69. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-824313-8.00003-6>.
- Bušítková, L. – Baboš, P. 2020. Best in Covid: Populists in the time of pandemic. *Politics and Governance*, 8(4), s. 496–508. <https://doi.org/10.17645/pag.v8i4.3424>.
- CNBC. 2020. France confirms first three cases of coronavirus in Europe. Dostupné z: <https://www.cnn.com/2020/01/24/france-confirms-2-cases-of-virus-from-china-1st-in-europe.html>. (cit. 1. 3. 2022).

- Česká televize 2020. Hygienici kvůli koronaviru uzavřeli Litovel, Uničov i Červenku na Olomoucku. Oblast střeží policisté. Převzato z <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3062958-hygienici-kvuli-koronaviru-uzavreli-litovel-unicov-i-cervenku-na-olomoucku-oblast>. (cit. 4. 1. 2022).
- ČSÚ. 2021. Demografická ročenka ČR 2020. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-ceske-republiky-2020>. (cit. 4. 1. 2022)
- Gatto, M. – Bertuzzo, E. – Mari, L. – Miccoli, S. – Carraro, L. – Casagrandi, R. – Rinaldo, A. 2020. Spread and dynamics of the COVID-19 epidemic in Italy: Effects of emergency containment measures. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 117(19), s. 10484–10491. <https://doi.org/10.1073/pnas.2004978117>.
- Horák, F. – Dinstebier, J. – Derka, V. 2021. Právní úprava mimořádného vládnutí v kontextu pandemie covid-19. Rozhodnutí o vyhlášení nouzového stavu. *Právník*, 6, s. 431–450.
- Huang, C., et al. 2020. Clinical features of patients infected with 2019 novel coronavirus in Wuhan, China. *The lancet*, 395.10223: 497-506. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30183-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30183-5).
- iHned 2020a. *Pět Čechů evakuovaných z Číny přiletí do Prahy v neděli. USA, Austrálie a Vietnam nepustí do země cizince, kteří byli v Číně.* Převzato z <https://domaci.hn.cz/c1-66714790-pet-cechu-evakuovanych-z-ciny-se-vrati-do-prahy-v-nedeli-ceka-je-hospitalizace-a-dva-tydny-v-karantene>. (cit. 4. 1. 2022).
- iHned 2020b. *V Číně zemřela v neděli na koronavirus další stovka lidí. Bulovka propustila všech pět Čechů z karantény.* Převzato z <https://zahranicni.hn.cz/c1-66722150-v-cine-zemrela-v-nedeli-na-koronavir-dalsi-stovka-lidi-pocet-obeti-stoupl-na-1770>. (cit. 4. 1. 2022).
- iHned 2020c. *Pacienti s koronavirem byli v kontaktu s desítkami lidí. Stát zakázal volný prodej respirátorů.* Převzato z <https://domaci.hn.cz/c1-66728710-zakaz-letu-z-jizni-koreje-a-biatlon-v-novem-meste-bez-divaku-vlada-se-snazi-omezit-sireni-koronaviru>. (cit. 4. 1. 2022).
- iHned 2020d. *V Česku zemřel první člověk s koronavirem, pětadvadesátiletý muž, který trpěl srdečními chorobami.* Převzato z <https://domaci.hn.cz/c1-66739000-v-cesku-kvuli-koronaviru-zemrel-prvni-clovek-petadvadesatiletymuz-ktery-trpel-srdecnimi-chorobami>. (cit. 4. 1. 2022).
- KHS Olomouc. 2020. *Veřejná vyhláška, opatření obecné povahy. Nařízení mimořádného opatření při epidemii.* Sp. značka.: KHSOC/09068/2020 (https://www.randls.com/wp-content/uploads/16_3_20_covid.pdf)
- KHS Vysočina. 2020. *Veřejná vyhláška, opatření obecné povahy. Nařízení mimořádného opatření při epidemii.* Sp. značka.: S-KHSV/05900/2020 (<https://www.randls.com/wp-content/uploads/135-Kynice.pdf>)
- Komenda M. – Panoška P. – Bulhart V. – Žofka J. – Brauner T. – Hak J. – Jarkovský J. – Mužik J. – Blaha M. – Kubát J. – Klimeš D. – Langhammer P. – Daňková Š. – Májek O. – Bartůňková M. – Dušek L. 2020. COVID-19: Přehled aktuální situace v ČR. *Onemocnění aktuálně* (online). Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR. (cit. 03. 01. 2022). Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>. Vývoj: společné pracoviště ÚZIS ČR a IBA LF MU. ISSN 2694-9423.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. 2020. *Aktuality: Informace k vyhlášení nouzového stavu v ČR.* Publikoval: Macura Ondřej. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/informace-k-vyhlaseni-nouzoveho-stavu-v-cr>. (převzato 28. 2. 2022).
- Ministerstvo zdravotnictví 2022a. *Celkový (kumulativní) počet osob s prokázanou nákazou dle krajských hygienických stanic včetně laboratorní, počet vyléčených, počet úmrtí a provedených testů (v2).* Dostupné z <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/api/v2/covid-19>. (převzato 17. 02. 2022).
- Ministerstvo zdravotnictví 2022b. *Denní přehled dat k očkování proti covid-19 k 16. 2. 2022.* Dostupné na <z://www.mzcr.cz/tiskove-centrum-mz/denni-prehled-dat-k-ockovani-proti-covid-19-k-16-2-2022/>. (převzato 17. 2. 2022)
- Ministerstvo zdravotnictví 2022c. *COVID-19: Přehled hospitalizací.* Dostupné na <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/api/v2/covid-19>. (převzato 17. 02. 2022)
- Ren, X. 2020. Pandemic and lockdown: a territorial approach to COVID-19 in China, Italy and the United States. *Eurasian Geography and Economics*, 61.4-5, s. 423-434. <https://doi.org/10.1080/15387216.2020.1762103>.
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>.
- Vláda České republiky. 2020. *Vládní usnesení související s bojem proti epidemii koronaviru - rok 2020.* <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-koronaviru---rok-2020-186999>. (cit. 17. 2. 2022).

- Vláda České republiky. 2021a. *Vládní usnesení související s bojem proti epidemii koronaviru - rok 2021*. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii---rok-2021-193536/>. (cit. 17. 2. 2022).
- Vláda České republiky. 2021b. *Aktuální opatření na podporu ekonomiky*. <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/podpora-a-ulevy-pro-podnikatele-a-zamestnance-180601/>. (cit. 17. 2. 2022).
- WHO. 2020. *COVID-19 – China*. Dostupné z: <https://www.who.int/emergencies/disease-outbreak-news/item/2020-DON233> (cit. 1. 3. 2022).
- Winkler, P. – Formanek, T. – Mlada, K. – Kagstrom, A. – Mohrova, Z. – Mohr, P. – Csemy, L. 2020. Increase in prevalence of current mental disorders in the context of COVID-19: analysis of repeated nationwide cross-sectional surveys. *Epidemiology and psychiatric sciences*, 29. <https://doi.org/10.1017/S2045796020000888>.
- Zákon č. 94/2021 Sb. *Zákon o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-94>.

JITKA SLABÁ

působí jako odborný asistent na katedře Demografie a geodemografie Univerzity Karlovy, kde na jaře roku 2022 úspěšně obhájila disertační práci „Časování plodnosti napříč generacemi českých žen narozených v letech 1966-1990“. Ve své odborné činnosti se věnuje tématu časování plodnosti, specificky příčinám odkladu reprodukce do pozdějšího věku a možným následkům, které se mohou mimo jiné odrazit v reprodukčním zdraví žen. V současnosti se zaměřuje i na dopady pandemií onemocnění covid-19 na reprodukční chování české populace.